

Grunnvannet på banen

I det hydrologiske kretsløpet ligger en viktig ressurs skjult for allminnelig innsyn: Grunnvannet. Dette har hatt betydning for grunnvannets skjebne i vannforsyningen her i landet. — Grunnvann til større anlegg? Aldri hørt om det! Eller: — Det man ikke ser er det ikke sikkert er der, i hvert fall ikke i tilstrekkelige mengder. Enklest og tryggest å satse på overflatevann! Denne holdningen har tradisjoner i vårt land.

Er vi fornøyd med dette? Bør vi fortsatt reservere grunnvannet for enkelthusenes brønner, og ta overflatevann til de større forsyningene? Sant nok er ikke problemstillingen så firkantet. Mange større grunnvannsanlegg er i drift, og mange kommuner er allerede oppmerksom på at grunnvann normalt har en rekke fordeler som vannforsyningskilde. Men faktum er at bare ca. 15% av befolkningen har grunnvann som drikkevann, mens det er ressurser til kanskje 30—40% dekning. Bare en liten del av disse ressursene er aktivt undersøkt riktignok, men i Miljøverndepartementets Grunnvannsprogram (GIN) inngår påvisning av grunnvannsressurser i landsomfattende skala (se mer om dette inne i bladet). Om to år bør således bevisstheten om egne ressurser være betydelig bedret i våre kommuner.

Hvilke fordeler har så grunnvann som vannkilde fremfor overflatevann? De generelle forholdene er noe ulike for grunnvann i fjell og i løsmasser. Men stikkord er gunstig økonomi og enkel teknikk og drift, stabil og gunstig vannkvalitet og enkel beskyttelse av vannkilden. På den generelle minussiden finnes vannkvalitet i fjellbrønner som ofte er preget av jern og mangan, som riktignok normalt er lett å fjerne. Nedover trekker for mange også at grunnvann ikke er «trykkvann», men må pumpes.

Grunnvannet er også sårbart selv om det fra naturens hånd normalt er langt bedre beskyttet enn overflatevann. Jordbrukets bruk av gjødsel og biocider, industriens utslipp av kjemikalier, boligmassenes kloakk og en rekke andre forurensningskilder truer alt vann, også grunnvannet. Samtidig er ofte grunnvannsområder attraktive til andre formål som vil kunne ødelegge grunnvannsressursene dersom de ble realisert. Det er derfor nødvendig at en aktiv planlegging basert på kunnskap om grunnvann gjennomføres for å verne verdifulle vannkilder for både kortsiktig og langsiktig bruk.

Internasjonalt er det drevet omfattende forskning på grunnvann, men i vårt land er omfanget hittil beskjedent. Følgen av dette er at vi har store udekkete behov for kunnskap om norske grunnvannsforhold. Nylig har forskningsrådene etter initiativ fra NHK kommet igang og NTNFS program har allokert 1/2 million kroner til grunnvannsforskning i 1990. Det vil være å håpe at også andre, NAVF og NLVF følger opp slik at prosjekter kan få et visst omfang og preg av langsiktighet.

Myndighetenes satsning er ikke det første skritt for å få grunnvannet på banen, men det første landsomfattende tiltak i denne hensikt. Grunnvannet kommer for å bli. La oss ta imot det «med åpne armer» og hilse det velkommen!

NORSK VANNFORENING